

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud.: N. Arabadji)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: A. Panov, V. Cotorobai, M. Anton)

DECIZIE

22 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Nina Vascan
Dumitru Mardari
Victor Burduh

judecând cererea de recurs declarată de către Cabinetul Avocatului „Ion Volcovshi”,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Cabinetul Avocatului „Ion Volcovshi” împotriva Institutului de Proiectare a Sistemelor de Gospodărie a Apelor „Acvaproiect” S.R.L., cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 29 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul formulat de către Institutul de Proiectare a Sistemelor de Gospodărie a Apelor „Acvaproiect” S.R.L., s-a casat hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani și s-a pronunțat o nouă hotărâre de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 6 octombrie 2016, Cabinetul Avocatului „Ion Volcovshi” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Institutului de Proiectare a Sistemelor de Gospodărie a Apelor „Acvaproiect” S.R.L., cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată (f. d. 5).

La 20 decembrie 2016, Cabinetul Avocatului „Ion Volcovshi” a formulat o cerere de modificare a cerințelor inițiale. În sensul dat, societatea reclamantă a cerut suplimentar încasarea dobânzii de întârziere (f. d. 54).

Circumstanțele de fapt, prezentate de reclamant, pot fi rezumate după cum urmează.

La 22 octombrie 2014, Cabinetul Avocatului „Ion Volcovshi” și I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. au încheiat contractul de asistență juridică a persoanelor juridice cu nr. 23. Obiectul contractului îl reprezenta asistența juridică și, după caz, studierea documentelor și altor materiale necesare pentru primirea deciziilor de către client, asistarea, reprezentarea, acordarea de consultații juridice, reprezentarea în fața organelor de drept de orice nivel, redactarea și semnarea de

acte, întocmirea cererilor, întocmirea cererilor contencioase, efectuarea interpelărilor către persoanele fizice și cele juridice (indiferent de forma de organizare), întocmirea referințelor, întocmirea cererilor în ordine de apel, recurs, revizuire, cereri în ordine de executare, medierea, asistarea tranzacțiilor, operațiunilor financiare, precum și alte acțiuni neinterzise de actele normative și legislative). Onorariul convenit între părți este conform facturii (lei MD; USD; euro, altă monedă internațională) și este achitat inițial la semnarea contractului (f. d. 9).

În temeiul contractului sus – citat, C.A. „Ion Volcovschi” a eliberat, iar întreprinderea pârâta a acceptat, contra semnătură, mai multe facturi fiscale. Așadar, reclamantul a prezentat bonul de plată seria ET nr.210198 din 9 iulie 2014 în mărime de 7 600 de lei; factura fiscală seria WB, nr.2393755 din 1 iunie 2015 pentru suma de 8 900 de lei; factura fiscală seria WB nr.2393756 din 2 iunie 2015 la suma de 700 de lei, factura fiscală seria WB nr.2393757 din 2 iunie 2015 la suma de 1 500 de lei; factura fiscală seria WB nr.2393798 din 17 noiembrie 2015 la suma de 3 550 de lei și factura fiscală seria WB nr.3506981 din 7 aprilie 2016 la suma de 4 140 de lei (f. d. 10, 11 – 15). Potrivit restanțelor pentru perioada 22 octombrie 2014 - 1 septembrie 2016, datoria societății pârâte se estimează în mărime de 33 490 de lei, cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică.

În acest sens, la 13 septembrie 2016, el a expediat în adresa I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. notificarea de încetare de drept a contractului de asistență juridică în legătură cu survenirea consecințelor prevăzute în pct.3.1 și pct.3.6. Totodată, reclamantul a cerut achitarea serviciilor în termen de 7 zile calendaristice. Somația a fost recepționată de pârât la 15 septembrie 2016, însă a rămas fără răspuns.

Reclamantul a pretins că are dreptul de a primi suma respectivă de la pârât.

În argumentarea celor menționate mai sus, reclamantul a invocat articolele 512 și 514 din Codul civil. La fel, acesta a sugerat că neîndeplinirea corespunzătoare a obligațiilor atrage după sine aplicarea art. 619 din Codul civil, și anume, plata de către pârât a dobânzii de întârziere.

Cuantumul pretenției ce vizează încasarea dobânzii de întârziere a fost majorat prin cererea avansată de către Cabinetul Avocatului „Ion Volcovschi” la 26 aprilie 2017 și primită în procedură la 20 iunie 2017 (f. d. 59).

Pentru aceste motive, Cabinetul Avocatului „Ion Volcovschi” a solicitat încasarea datoriei în mărime de 33 490 de lei și dobânzii de întârziere în cuantum de 1 917 lei (f. d. 5, 59). La fel, reclamantul a cerut compensarea taxei de stat și a cheltuielilor pentru asistență juridică în mărime de 1 000 de lei (f. d. 66).

În cadrul judecării cauzei, I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. a depus referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, prin care a cerut respingerea acțiunii ca neîntemeiată. Întreprinderea pârâtă a menționat că între ea și reclamant nu a fost semnat un act de predare – primire a serviciilor finalizate, iar serviciile necalitative ale acestuia i-au cauzat prejudicii materiale considerabile (f. d. 37 – 42).

Prin hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, acțiunea formulată de C.A. „Ion Volcovschi” a fost admisă parțial. În acest caz, instanța judecătorească a statuat încasarea de la pârât în folosul

reclamantului a datoriei în mărime de 25 890 de lei, a dobânzii de întârziere, pentru perioada 15 septembrie 2016 – 27 aprilie 2017, în sumă de 2 889, 12 lei și taxa de stat în valoare de 863,37 de lei. De asemenea, întreprinderea pârâtă a fost obligată să achite reclamantului cheltuielile pentru asistență juridică în mărime de 800 de lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată (f. d. 79; 81 – 85).

Împotriva acestui act judecătoresc, I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. a declarat apel. În apărare, C.A. „Ion Volcovshi” nu a formulat o referință, dar nici nu a participat la examinarea cauzei în ordine de apel (f. d. 100).

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 29 noiembrie 2018, a admis apelul formulat de către Institutul de Proiectare a Sistemelor de Gospodărie a Apelor „Acvaproiect” S.R.L., a casat hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani și a pronunțat o nouă hotărâre de respingere a acțiunii. La fel, instanța de apel a compensat din contul intimatului în beneficiul apelantului taxa de stat în mărime de 647, 50 de lei (f. d. 101 – 110).

La 7 martie 2019, Cabinetul Avocatului „Ion Volcovshi” a declarat recurs împotriva deciziei din 29 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și pronunțarea unei decizii de menținere a hotărârii din 22 decembrie 2017 a primei instanței.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurentul a afirmat că, în fața instanței de fond, I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. a recunoscut parțial acțiunea. De fapt, în opinia lui, instanța de apel a ignorat faptul că I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. nu a demonstrat că nu i-au fost prestate servicii de asistență juridică sau că aceste servicii au fost în detrimentul intimatului.

Cu privire la încălcarea normelor de drept material, Cabinetul Avocatului „Ion Volcovshi” a sugerat că instanța de apel a ignorat art. 63 alin. (1) și (2) din Legea cu privire la avocatură. Potrivit textului de lege citat, mărimea onorariului se stabilește prin acordul părților și nu poate fi schimbată de autoritățile publice sau de instanța de judecată. Totodată, el a pretins că decizia contestată îl expropriează abuziv de sumele lui bănești, care-i aparțin cu titlu de bun în sensul C.E.D.O.

În cele de urmă, recurentul a făcut trimitere la jurisprudența Curții Supreme de Justiție, în care instanța de recurs a admis acțiuni similare cu ale lui.

La 5 aprilie 2019, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L., informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii (f. d. 170).

Până la data examinării cauzei, I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. nu a depus referință, prin care să-și exprime poziția cu privire la recursul declarat.

În procedura de filtru, prevăzută de articolul 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată a constatat că obiectul prezentei cereri se referă la decizia din 29 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă. La fel, în baza cercetării materialelor cauzei, completul de judecată nu a identificat faptul că recursul a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile articolului 430 din Codul de procedură civilă, cu privire la subiecții abilitați cu dreptul de a depune recurs (f. d. 7, 8).

Cu privire la termenul de declarare a recursului, completul de admisibilitate a stabilit că, la 2 ianuarie 2019, hotărârea contestată a fost publicată pe pagina web

„Portalul instanțelor naționale de judecată”. Ulterior, la 4 ianuarie 2019, prin intermediul poștei electronice, Curtea de Apel Chișinău a expediat participanților la proces, cu excepția C.A. „Ion Volcovschi”, copia deciziei integrale din 29 noiembrie 2019 (f. d. 111). Recurentul a invocat că a primit copia deciziei instanței de apel la 15 februarie 2019, dar nu a reușit să probeze alegația dată. Completul de judecată a reținut că recursul a fost predat la oficiul poștal la 7 martie 2019, care constituie data depunerii actului de procedură la Curtea Supremă de Justiție, în acord cu art. 112 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Astfel, luând în considerare că instanța de apel nu a expediat copia hotărârii integrale pe adresa electronică a recurentului, instanța de judecată a considerat că cererea dedusă judecătii a fost declarată în termenul prevăzut mai sus.

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. nu a prezentat critici în privința acestui aspect procedural.

În aceeași ordine de idei, completul de filtru a verificat esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurentului referitoare la ilegalitatea deciziei atacate întrunesc criteriile formale din articolul 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Pe baza celor analizate, prin încheierea din 8 mai 2019 a Curții Supreme de Justiție, cererea menționată mai sus s-a considerat admisibilă pentru examinarea în fond (f. d. 178).

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs și referință au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. În realitate, opiniile lor vizează aspecte juridice tehnice care nu implică nicio revizuire a faptelor care ar putea necesita o audiere publică (a se vedea Mutu și Pachstein vs Elveția, 2 octombrie 2018, parag. 187). Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurentul și intimatul au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Cu titlu subsidiar, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda, 19 aprilie 2007, parag. 72 – 75, Eriksson vs Suedia, 12 aprilie 2012, parag. 66, 72, Põnkä vs Estonia, 8 noiembrie 2016, parag. 33 – 34, decizia nr. 95 din 19 decembrie 2016 a Curții Constituționale, parag. 26 – 27).

Verificând deciziei din 29 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, în limitele controlului de legalitate, în raport de criticele invocate, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursului, casarea deciziei contestate și menținerea hotărârii primei instanțe, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurentului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza *García Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84).

În conformitate cu articolul 432 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a interpretat în mod eronat legea.

Cererea de recurs se referă la dispozițiile legale ale art. 970 și 971 din Codul civil care reglementează contractul de prestări servicii. Problema centrală pune în discuție dacă facturile fiscale semnate de prestator și beneficiar pot constitui dovada actului de recepționare a lucrărilor.

Esența articolelor 432 și 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă oferă instanței de recurs competența de a efectua un control al legalității deciziei atacate, nu și a temeiniciei acesteia. Astfel, se vor reține circumstanțele de fapt, privite în ansamblu, care au fost prezentate de părți și stabilite de instanțele de judecată în fazele procesual anterioare, cu excepția situației în care constatările lor pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile în acord cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

În speță, la 22 octombrie 2014, Cabinetul Avocatului „Ion Volcovshi” și I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. au încheiat contractul de asistență juridică a persoanelor juridice cu nr. 23. Potrivit punctului 1.1, obiectul contractului prevedea reprezentarea intereselor clientului – intimat în instanțele judiciare. Onorariul convenit între părți este conform facturii (lei MD; USD; euro, altă monedă internațională) și este achitat inițial la semnarea contractului (f. d. 9).

În temeiul contractului sus – citat, C.A. „Ion Volcovschi” a eliberat, iar întreprinderea intimată a acceptat, contra semnătură, bonul de plată seria ET nr.210198 din 9 iulie 2014 în mărime de 7 600 de lei și mai multe facturi fiscale. Așadar, materialele cauzei cuprinde factura fiscală seria WB, nr.2393755 din 1 iunie 2015 pentru suma de 8 900 de lei; factura fiscală seria WB nr.2393756 din 2 iunie 2015 la suma de 700 de lei, factura fiscală seria WB nr.2393757 din 2 iunie 2015 la suma de 1 500 de lei; factura fiscală seria WB nr.2393798 din 17 noiembrie 2015 la suma de 3 550 de lei și factura fiscală seria WB nr.3506981 din 7 aprilie 2016 la suma de 4 140 de lei (f. d. 10, 11 – 15). Potrivit restanțelor pentru perioada 22 octombrie 2014 - 1 septembrie 2016, datoria societății intimă se estimează în mărime de 33 490 de lei, cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică (f. d. 17).

Din cauza neachitării acestor sume, la 13 septembrie 2016, recurentul a expediat în adresa I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. notificarea de încetare de drept a contractului de asistență juridică în legătură cu survenirea consecințelor prevăzute în pct.3.1 și pct.3.6. Somația a fost recepționată de intimat la 15 septembrie 2016, însă a rămas fără răspuns (f. d. 16).

În cadrul primei instanțe, I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. a anexat propriul act de verificare pentru perioada 1 ianuarie 2015 – 30 decembrie 2016. Conform

acestui înscris, datoria față de C.A. „Ion Volcovschi” constituia 25 890 de lei. Actul a fost semnat de către conducerea intimatului, și anume, directorul Catrinescu Valeriu și contabilul – șef Josan Ludmila (f. d. 48).

C.A. „Ion Volcovschi” a cerut instanței de judecată să admită încasarea de la intimat a datoriei în mărime de 33 490 de lei și dobânzii de întârziere în cuantum de 1 917 lei (f. d. 5, 59). La fel, el a cerut compensarea taxei de stat și a cheltuielilor pentru asistență juridică în mărime de 1 000 de lei (f. d. 66).

Instanța de recurs învederează că prima instanța, fiind investită cu judecarea prezentei pricini, a hotărât că pretențiile înaintate de C.A. „Ion Volcovschi” sunt întemeiate și a admis parțial acțiunea. În special, instanța de judecată a considerat că datoria I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. a fost confirmată prin actul de verificare, întocmit de ambele părți din proces, potrivit căruia suma datorată a constituit 25 890 de lei (f. d. 48). De altfel, suma de 7 600 de lei din bonul de plată seria ET nr.210198 din 9 iulie 2014 a fost achitată și nu reprezintă obiect litigios. Astfel, instanța de judecată a respins argumentul pârâtului-intimat referitor la necesitatea încheierii unui act de predare – primire a serviciilor. Or, potrivit punctului 2.1 din contract, onorariul convenit de părți se deduce din facturi. Dobânda de întârziere a fost calculată pentru perioada 15 septembrie 2016 – 27 aprilie 2017 în valoare de 2 889,12 de lei (f. d. 79 – 84).

În ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău a reținut articolele 970 și 971 din Codul civil. Prin intermediul acestor, Colegiul de control judiciar a observat că neprezentarea actelor de recepționare ale lucrărilor exclude dreptul prestatorului de servicii să pretindă încasarea plății pentru servicii. În esență, facturile fiscale furnizate de C.A. „Ion Volcovschi” și contrasemnate de către I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. vor avea valoarea probatorie doar după demonstrarea îndeplinirii serviciilor juridice. Or facturile respective nu au forța de a substitui actele de efectuare a lucrărilor în baza contractului din litigiu. În lipsa unor asemenea probe, instanța de apel a considerat că intimatul C.A. „Ion Volcovschi” nu poate pretinde plata pentru serviciile lui.

Recurentul a invocat că I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. a recunoscut parțial acțiunea în prima instanța. Prin urmare, el a reiterat opinia acesteia. Mai mult, aceasta a sugerat că instanța de apel a ignorat faptul că I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. nu a demonstrat că nu i-au fost prestate servicii de asistență juridică sau că aceste servicii au fost în detrimentul intimatului.

Intimatul I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. nu a oferit nici un comentariu cu privire la fondul cauzei.

Pornind de la argumentele recurentului, instanța de recurs va raporta circumstanțele prezentate mai sus la normele de drept material în vigoare la data faptelor. Pe segmentul legii materiale, conform articolului 7 alin. (1) din Codul civil, legea civilă nu are caracter retroactiv.

În baza art. 667 alin. (1) din Codul civil, părțile contractante pot încheia în mod liber, în limitele normelor imperative de drept, contracte și pot stabili conținutul lor.

Prin intermediul art. 668 alin. (1) din legea citată, legislatorul a precizat că orice contract încheiat legal obligă părțile nu numai la ceea ce au stipulat expres,

dar și la tot ceea ce rezultă din natura lui în conformitate cu legea, cu uzanțele sau cu principiile echității.

Conform art. 725 din Codul civil, contractul trebuie interpretat pe principiile bunei-credințe. Contractul se interpretează după intenția comună a părților, fără a se limita la sensul literal al termenilor utilizați.

Articolul 970 alin. (1) din același cod precizează că, prin contract de prestări servicii, o parte (prestator) se obligă să presteze celeilalte părți (beneficiar) anumite servicii, iar aceasta se obligă să plătească retribuiția convenită.

Astfel, plata pentru servicii se efectuează după prestarea serviciilor în acord cu art. 971 alin. (1) din Codul civil.

Potrivit art. 63 alin. (1) și (2) al Legii nr. 1260-XV din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură, munca avocatului este remunerată din contul onorariilor primite de la persoanele fizice și juridice. Mărimea onorariului se stabilește prin acordul părților și nu poate fi schimbată de autoritățile publice sau de instanța de judecată.

Procedând la analiza fondului recursului, Colegiul lărgit observă că ambele instanțe nu au pus la îndoială valabilitatea contractului de asistență juridică a persoanelor juridice cu nr. 23 din 22 octombrie 2014, încheiat dintre C.A. „Ion Volcovschi” și I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. În acest sens, interpretând acest act juridic civil, se constată că intenția comună a părților contractante rezidă în obligația avocatului – recurent de a presta servicii de asistență juridică în folosul întreprinderii intime. Cu alte cuvinte, acesta s-a obligat să reprezinte interesele ei în instanțele judiciare, iar onorariul va fi convenit prin factură.

Sub acest aspect, în baza facturilor fiscale enumerate mai sus, C.A. „Ion Volcovschi” a introdus serviciile de consultare a clientului, ridicarea actelor/documentelor, studierea și întocmirea referinței/cererii în ordonanță; reprezentarea în instanțele de judecată și onorariu de succes. Fiecare dintre aceste servicii era cuantificat în valuta națională în funcție de fiecare serviciu. Directorul I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. Catrinescu Victor a semnat și a aplicat ștampila pe aceste documente primare. Ulterior, întreprinderea intimată a confirmat, prin actul de verificare, că suma totală datorată față de avocatul Volcovschi Ion constituie 25 890 de lei (f. d. 48).

Spre deosebire de prima instanța, Curtea de Apel Chișinău a susținut că actele respective nu corespund exigențelor art. 971 alin. (1) din Codul civil. De altfel, facturile fiscale furnizate de către C.A. „Ion Volcovschi” și contrasemnate de către I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. vor avea valoarea probatorie doar după demonstrarea îndeplinirii serviciilor juridice.

Colegiul de control judiciar notează că folosirea termenului „doar” de către instanța de apel reprezintă o completare din oficiu a articolului 971 alin. (1) din Codul civil. O astfel de interpretare restrictivă oferă un conținut mai restrâns decât cel expus în norma juridică. Or, regula generală prevede că beneficiarul efectuează plata integrală pentru servicii după prestarea lor. Totuși, legea nu impune interdicții părților referitor la un alt mod de plată, bunăoară, plata anticipată cu un avans, în rate sau altfel (art. 978 alin. (2)). Deopotrivă, legislatorul a subliniat această condiție pentru plata serviciilor ca o garanție pentru beneficiar. În mod ipotetic, beneficiarul ar putea refuza achitarea integrală a retribuiției convenite, în prealabil,

executării obligației contractuale. Cu alte cuvinte, obligația acestuia de a achita integral onorariul inițial semnării actului juridic prevăzut în punctul 2.1 din contractul din speță ar fi incompatibilă cu garanția de mai sus. În orice caz, I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. a recunoscut că are o datorie față de recurent de 25 890 de lei.

La acest capitol, instanța de recurs consideră că legislatorul nu a dictat o formă expresă de acceptare de către beneficiar a serviciilor prestate de către prestator. Dimpotrivă, în absența unei calificări juridice a acestui aspect, această poate avea loc prin act juridic civil sau fapt juridic civil. Astfel, se observă că instanța de apel nu a motivat respingerea actului de verificare întocmit și furnizat de către I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. în acord cu obligația ei impusă de articolul 130 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

În esență, Colegiul judiciar subliniază că instanța de apel nu a făcut diferența între un act juridic civil și fapt juridic civil. Pe de o parte, prin act juridic civil se înțelege acea manifestare de voință, animată de intenția de a produce anumite efecte juridice, efecte care nu se pot produce potrivit legii decât dacă o asemenea intenție a existat. Pe de altă parte, faptele juridice, în sensul restrâns al noțiunii, sunt acele fapte licite sau ilicite, săvârșite fără intenția de a produce efecte juridice, efecte care însă se produc în virtutea legii, independent de voința celor ce au săvârșit faptele. Așadar, opinia Curții de Apel Chișinău se concentrează pe întocmirea unui act juridic civil, însă prestarea serviciilor constituie o operațiune particulară rezultată în virtutea naturii obligației pentru care se execută plata.

Prin intermediul acestei analize, ceea ce contează cu adevărat este că I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. nu a negat prestarea serviciilor de către C.A. „Ion Volcovschi”. În primul rând, prin referința depusă în prima instanță, este cert că avocatul Volcovschi Ion a reprezentat interesele intimatului în fața instanțelor judecătorești. În al doilea rând, intimatul a sugerat că neefectuarea plății sumelor datorate nu a fost cauzată din culpa sa, dar relei – credințe a avocatului. În particular, el nu a transmis prin act de predare – primire serviciile prestate, ceea ce a fost reiterat și de către instanța de apel. În al treilea rând, deși întreprinderea intimată a apreciat activitatea avocatului ca fiind necalitativă, totuși ea nu a cerut rezilierea contractului în condițiile art. 978 alin. (2) din Codul civil. Mai mult, aceasta nu a formulat plângeri împotriva apărătorului la organele competente, care ar fi putut clarifica pretențiile legate de calitatea serviciilor prestate.

În aceeași ordine de idei, articolul 63 alin. (1) și (2) al Legii cu privire la avocatură limitează rolul instanței în stabilirea mărimii onorariului, de vreme ce el se determină prin acordul părților și nu poate fi schimbat de autoritățile publice sau de instanța de judecată. Prin urmare, relațiile dintre client și avocat sunt protejate atât de articolul citat, cât și de principiul libertății contractuale.

Din perspectiva enunțată, Colegiul de control judiciar este de părerea că interpretarea articolului 971 alin. (1) din Codul civil trebuie echivalată cu un fapt juridic, de vreme ce prestarea unui serviciu se referă la executarea obligației. În acest sens, părțile contractante urmează să demonstreze, prin probe pertinente, pentru fiecare caz concret, îndeplinirea clauzelor din contractul civil. În caz contrar, refuzul întocmirii de către beneficiar a unui act de predare – primire a

serviciilor ar conduce inevitabil la încălcarea dreptului prestatorului, după caz, a C.A. „Ion Volcovschi”, de a primi retribuția pentru efortul depus.

Pe această cale, instanța de recurs subliniază că prima instanța a admis just valoarea probatorie a actului de verificare pentru perioada 1 ianuarie 2015 – 30 decembrie 2016, semnat de către I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. În esență, potrivit primei instanțe, contractul de asistență a persoanelor juridice nr. 23 din 22 octombrie 2014 nu stipulează o obligație a avocatului de a prezenta acte de îndeplinire a serviciilor de asistență juridică. Din aceste considerente, instanța de recurs ajunge la concluzia că a fost corect dispus încasarea din contul intimatului în beneficiul recurentului plata pentru servicii în mărime totală de 25 890 de lei și a dobânzii de întârziere, pentru perioada 15 septembrie 2016 – 27 aprilie 2017, în sumă totală de 2 889, 12 lei.

Drept consecință, instanța de recurs subscie criticilor recurentului potrivit cărora instanța de apel a interpretat eronat articolul 971 alin. (1) din Codul civil. Efectul acestei încălcări de legalitate, și anume, administrare greșită a dreptului material afectează calitatea hotărârii judecătorești, pronunțate de către instanța de apel, impusă de articolul 239 din Codul de procedură civilă. Or, conform acestei garanții procedurale, hotărârea judecătorească trebuie să de-a o calificare juridică faptelor prezentate de către părțile din cadrul procesului judiciar.

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a confirma incidența temeiului indicat la articolul 432 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă și a stabili că erorile judiciare analizate în speță sunt esențiale.

Pe baza argumentelor livrate de părți, coroborate cu înscrisurile anexate la dosar, Colegiul judiciar notează că greșelile de interpretare a articolului 971 alin. (1) din Codul civil pot fi corectate prin casarea deciziei atacate și menținerea hotărârii primei instanțe în acord cu articolul 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă. Sub acest aspect, evaluarea efectuată de instanța de recurs a fost susținută pe deplin de documentele existente la dosar, pe care intimatul le-a cunoscut și le-a putut analiza în primă instanță sau în ordine de apel. De altfel, ambele părți au beneficiat de un proces în contradictoriu și au avut posibilitatea reală de a comenta în scris și de a depune observații în cadrul procedurii în recurs.

În conformitate art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată.

Colegiul judiciar constată că recurentul C.A. „Ion Volcovschi” nu a cerut obligarea I.P.S.G.A. „Acvaproiect” S.R.L. de a obliga să plătească cheltuielile de judecată sub forma taxei de stat în cuantum de 502,35 de lei, achitate la depunerea cererii de recurs.

Având în vedere problemele de drept ridicate în speță, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul formulat de către C.A. „Ion Volcovschi”, de a casa decizia din 29 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și de a menține hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Cabinetul Avocatului „Ion Volcovshi”.

Se casează decizia din 29 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Cabinetul Avocatului „Ion Volcovshi” împotriva Institutului de Proiectare a Sistemelor de Gospodărie a Apelor „Acvaproiect” S.R.L., cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

Se menține hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

Judecător

Tatiana Vieru

Judecători

Maria Ghervas

Nina Vascan

Dumitru Mardari

Victor Burduh